

До: д-р Хасан Адемов
Председател на комисията по труда, социалната и демографската
политика
На 44 –то Народно събрание
До: участниците в Общественото обсъждане на Законопроект за личната
ПОМОЩ

Становище
От Национално представителните организации на и за хора с
увреждания

Относно: Законопроект за личната помощ

Уважаеми д-р Адемов,
Уважаеми госпожи и господа,

С голямо внимание се запознахме със Законопроекта за лична помощ, №854-01-62, внесен от Пламен Христов и група народни представители на 2.07.2018г..

Поради големият обществен и медиен интерес и с цел избягване на всякакви спекулации по темата, Национално представителните организации на и за хора с увреждания декларираме, категоричната си позиция за намиране на механизъм, чрез който нуждаещи се деца и лица с увреждания да получат подобаваща подкрепа, чрез осигуряване на асистентска услуга.

Подобно решение обаче, трябва да стане на основата на:

- Зачитане интересите на цялата общност на хората с увреждания;
- Комплексен подход при създаването на условия за реализация на правата на хората с увреждания във всички сфери на обществения живот - здравеопазване, медицинска и социална рехабилитация, образование и професионално обучение, трудова заетост, достъпна архитектурна, транспортна и комуникационна среда и много други;
- Справедливо и ефективно разпределяне на наличният ограничен публичен финансов ресурс, осигурен за социална политика;

Чрез настоящето становище, ние изразяваме следните съображения по Законопроекта за лична помощ:

1. В продължение на повече от една година, работна група изработва концепция на Закон за социалните услуги. В настоящият момент тя е предложена на обществено обсъждане. Ние считаме, че като цяло документа е добра база за значително подобряване на качеството на социалните услуги в страната и отразява натрупаният национален опит и водещите европейски практики в тази сфера. Според информацията с която разполагаме, приемането на Закона за социалните услуги, трябва да бъде финализирано през месец март 2019г..

Ние категорично считаме, че от законодателна гледна точка е нецелесъобразно за всеки вид услуга да се създава отделен нормативен акт. Въвеждането на подобна практика ще

бъде прецедент и е предпоставка за липса на координация и наличие на хаос в сектора. Убедени сме, че не са налице аргументи и причини за фаворитизиране на която и да е социална услуга.

Проучвайки европейският опит ние твърдим, че подобна социална услуга се осигурява преобладаващо на програмен или проектен принцип. Настояваме Народното събрание да възложи проучване, в кои държави в Европа и при какви правила действат подобни закони.

С оглед изложеното ние категорично сме на мнение, че обсъждания проект на Закон за лична помощ трябва да се разглежда в общата правна рамка на социалните услуги предлагани в България.

2. В Законопроекта за лична помощ има един кардинален проблем- **ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ПРАВОИМАЩИТЕ ЛИЦА**. Съставителите на проекта ръководени от стремеж за по-голяма обществена подкрепа или други причини, които оставяме без коментар още в чл.1 заявяват, че: „Този закон урежда условията и реда за предоставяне и ползване на лична помощ от лица с увреждания”.

Приложение №1 към ал.1 на чл.63 от Наредбата за медицинската експертиза определя отправните точки за оценка на трайно намалената работоспособност и на вида и степента на увреждане в диапазона от 0 до 100%. При наличието на тази нормативна база човек с увреждане е лице с намалена работоспособност/вид и степен на увреждане с установен функционален дефицит 10, 20..... 90, 100%. В националното ни законодателство в друго много широко определение на лица с увреждания има в Конвенцията за правата на хората с увреждания: „Хората с увреждания включват лица с трайна физическа, психическа, интелектуална и сетивна недостатъчност, която при взаимодействие с обкръжаващата ги среда би могла да възпрепятства тяхното пълноценно и ефективно участие в обществото равноправно с останалите”.

При тези дефиниции правоимащите лица по Законопроекта за лична помощ може би ще надхърли 1 млн. граждани, за броя на които нямаме точна информация.

По ясно определение на хората, към които е ориентирана социалната политика на нашата държава има в Закона за интеграция на хората с увреждания: "Човек с трайно увреждане" е лице, което в резултат на анатомично, физиологично или психическо увреждане е с трайно намалени възможности да изпълнява дейности по начин и в степен, възможни за здравия човек, и за което органите на медицинската експертиза са установили степен на намалена работоспособност или са определили вид и степен на увреждане 50 и над 50 на сто”.

Това определение е използвано и в проекта на нов Закон за хората с увреждания, който е в процедура на обсъждане. По данни на Агенцията за хората с увреждания в тази категория попадат 738 429 лица с трайни увреждания.

Поради неясни за нас причини съставителите на проектозакона избягват ясно определение на целевата група, която от приложените мотиви и оценка на въздействието се свежда до 8640 деца и 80 257 лица с определена чужда помощ по данни на информационната система на Агенцията за хората с увреждания. Ако закона се приеме в този вид и бъде атакуван по съответния съдебен ред, не е ясно какво ще бъде решението на компетентните съдебни инстанции.

3. В проекта на Закон за лична помощ не е направен и най-малкият опит да се формулират базовите критерии за ползване на услугата. Този съществен дефект на нормативният акт дава възможност за максимален субективизъм от страна на органа, предоставящ социалната услуга и респективно за корупционни практики поради факта,

че наличният публичен ресурс винаги ще бъде недостатъчен за покриване на потребностите.

Ние считаме, че не е възможно след като овластени медицински органи са определили 88 897 деца и лица с увреждания, че имат потребност от чужда помощ в ежедневието си, някаква друга комисия към Агенцията за социално подпомагане или друга институция да направи индивидуална оценка различна от експертизата на ТЕЛК. Разминаването на тези оценки ще бъде предмет на вечни спорове и обществено напрежение.

Поради изложените аргументи реалният кръг на правоимащите деца и лица с трайни увреждания по евентуалният Закон за лична помощ ще бъде 88 897 и то със равни права за ползване на асистентска услуга.

4. Вземайки в предвид изложените до тук аргументи и данни необходимият финансов ресурс за осигуряване на услугата „лична помощ“ целогодишно 5 дни в седмицата по 1 час дневно за 88 897 деца и лица с чужда помощ, при възнаграждение 1,1 минимална работна заплата на асистента и дължимите осигурителни плащания са необходими 134 412 264 лв. за 2019г. При 8 часа дневно ползване на услугата сумата нараства на: **1 075 298 112 лв.**

Няма да коментираме факта, че в оценката на въздействие не са разчетени необходимите разходи за администриране на услугата за предложеното сложно администриране на услугата.

Убедени сме, че ако всички тези обстоятелства станат достояние на обществото, то няма да посрещне с акламации подобен тип политика.

5. В своите финансови разчети съставителите на проекта на Закон за лична помощ, не са взели в предвид и един взривоопасен мултиплициращ ефект. Той се изразява в ниските основни възнаграждения на работещите в социалната сфера. Превилигираното обвързване на възнаграждението на личния асистент с минималната работна заплата през следващите 3-4 години ще осигури чувствително по-висок доход, спрямо работещите в социалните заведения. Общественото напрежение, което неизбежно основателно ще възникне ще наложи намирането на баланс на друго равнище. Това най-вероятно ще наложи бюджета да осигури допълнително няколкостотин милиона лева за възнаграждение на недофинансираната социална сфера.

6. В проекта на Закон за лична помощ има още много неясноти и проблеми, които ще коментираме ако започне дебат за неговото премане.

Уважаеми д-р Адемов,

Уважаеми госпожи и господа,

Национално представителните организации на и за хора с увреждания, отново заявяваме, че социалната услуга ”лична помощ”, трябва да бъде нормативно уредена в Закона за социалните услуги и другите нормативни актове към него.